

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.019.03.2018
P/18/111

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/18/0111 – Bezpieczeństwo przeciwpożarowe lasów państwowych.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie
Kontroler	Tomasz Wołos specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LSZ/148/2018 z 5 września 2018 r. (dowód: akta kontroli str. 1 ÷ 2)
Jednostka kontrolowana	Nadleśnictwo Trzebież, Zalesie 1, 72 – 004 Tanowo.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Tomasz Kulesza – nadleśniczy ¹ .

II. Ocena kontrolowanej działalności²

Ocena ogólna

Zabezpieczenie przeciwpożarowe lasów Nadleśnictwa Trzebież w latach 2016 ÷ 2018³ było prawidłowe i umożliwiało skuteczne zapobieganie pożarom.

Nadleśnictwo posiadało uzgodniony z Zachodniopomorskim Komendantem Wojewódzkim Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie⁴ plan urządzenia lasu, w którym zawarto m.in. postanowienia dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów zakwalifikowanych do I kategorii zagrożenia pożarowego.

Utworzono system stałej obserwacji naziemnej lasów, składający się z czterech wież obserwacyjnych, w tym dwie z kamerami telewizyjnymi. Nadleśnictwo posiadało punkt alarmowo-dyspozycyjny, odpowiednią sieć dojazdów pożarowych i punktów czerpania wody oraz w pełni wyposażoną bazę sprzętową do gaszenia pożarów.

Nadleśnictwo rozbudowywało sieć dróg pożarowych oraz utrzymywało je i pasy przeciwpożarowe w stanie spełniającym wymogi techniczne określone w *Instrukcji ochrony przeciwpożarowej lasu*⁵. Właściwie informowało i ostrzegało społeczeństwo o istniejących zagrożeniach oraz prowadziło edukację leśną dotyczącą zasad bezpiecznego korzystania z lasu.

Opracowano i wdrożono dokument pn. *Sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru lasu dla Nadleśnictwa Trzebież* zawierający wszystkie elementy określone w załączniku nr 5 *Instrukcji ppoż*.

Prawidłowo planowano i wydatkowano środki finansowe na realizację zadań z zakresu zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów. Postępowania o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzono zgodnie z przepisami, osiągając zamierzone efekty rzeczowe.

¹ Od 27 stycznia 2018 r. Poprzednio funkcję nadleśniczego pełnił Antoni Michnowicz.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen cząstkowych dotyczących działalności w badanym obszarze: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny cząstkowej według proponowanej skali byłoby niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, należy zastosować ocenę opisową.

³ Okres objęty kontrolą to lata 2016-2018 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych) oraz okres wcześniejszy w zakresie zdarzeń i danych niezbędnych do dokonania ocen.

⁴ Dalej: Komendant Wojewódzki PSP.

⁵ Wprowadzonej w życie 1 stycznia 2012 r. zarządzeniem nr 54 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 21 listopada 2011 r. Dalej: Instrukcja ppoż.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Planowanie i realizacja przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia ppoż. lasów.

1.1. Powierzchnia Nadleśnictwa – wg stanu na 30 czerwca 2018 r. – wynosiła 24 889,92 ha, w tym 23 119,25 ha (tj. 92,9%) to obszar lasów państwowych Skarbu Państwa. Pozostały obszar 211,54 ha stanowiły lasy niepaństwowe. Rezerwat przyrody obejmował powierzchnię 165 ha, a obszar Natury 2000 – 19.694,53 ha (tj. odpowiednio 0,7% i 79,1% powierzchni Nadleśnictwa). Lasy ochronne zajmowały obszar o powierzchni 22 242 ha, a lasy gospodarcze 34 ha, tj. odpowiednio – 89,4% i 0,1% powierzchni Nadleśnictwa. Wskaźnik lesistości wynosił 33,1%. Siedliska borowe – o powierzchni 14 946,80 ha – stanowiły 66,6% powierzchni gruntów zalesionych i niezalesionych. Udział procentowy powierzchni drzewostanów w I i II klasie wieku odniesionej do powierzchni gruntów zalesianych i niezalesionych wynosił 19,9%. Nadleśnictwo nie posiadało współwłasności i gruntów do zalesienia. Lasy Nadleśnictwa zakwalifikowane były do I kategorii zagrożenia pożarowego, o której mowa w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 marca 2006 r. w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów⁶.

Teren Nadleśnictwa znajdował się na obszarze działań Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Policach⁷ (97,2% obszaru chronionego) i Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Szczecinie (2,8%)⁸.

Nadleśnictwo prowadziło ewidencję pożarów w Systemie Informatycznym Lasów Państwowych⁹ zawierającą dane¹⁰ określone w arkuszu ewidencyjnym pożaru lasu stanowiącym załącznik nr 16 do Instrukcji ppoż.

Nadleśnictwo stosowało klasyfikację przyczyn pożarów zgodnie z określonymi w SILP i w pkt. 95 Instrukcji ppoż. tj. m.in. podpalenia, turystyka i pozyskanie runa leśnego, awaria linii energetycznych, transport drogowy, nieustalone.

W latach 2016 ÷ 2018 (I półrocze) odnotowano łącznie 38 pożarów¹¹ o powierzchni całkowitej 1,73 ha¹². Średnia powierzchnia pożaru – w tym okresie – wynosiła 0,046 ha oraz 0,07 ha w 2016 r.; 0,01 ha w roku 2017 i 0,02 ha w I półroczu 2018. Ich skutki w wymiarze finansowym wynosiły: 6,2 tys. zł w 2016 r.; 0,9 tys. zł w 2017 r. i 5,0 tys. zł w I półroczu 2018 r. Przyczynami pożarów były: podpalenia w 24 przypadkach (63,2%); zaproszenie ognia przez turystów lub osoby pozyskujące runo leśne – 12 (31,6%); w jednym awaria linii energetycznej (2,6%). W jednym przypadku nie ustalono przyczyny pożaru (2,6 %).

(dowód: akta kontroli str.101, 130 ÷ 136, 144)

1.2. Nadzór na przestrzeganiem przez Nadleśnictwo przepisów przeciwpożarowych sprawowała KP PSP w Policach¹³.

Według stanu na 30 czerwca 2018 r. z 61 pracowników Nadleśnictwa, sześć osób zajmujących się zabezpieczeniem przeciwpożarowym lasów posiadało

⁶ Dz. U. z 2006 r. nr 58, poz. 405 ze zm., dalej: rozporządzenie o zabezpieczeniu ppoż. lasów.

⁷ Z podległymi jej: jednostką ratowniczo-gaśniczą Police; dziesięcioma jednostkami OSP włączonymi do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. Dalej zwane: KP PSP w Policach.

⁸ Z podległymi JRG nr 1, nr 2 i nr 3. Teren działania KM PSP w Szczecinie obejmował 653 ha obszaru leśnego Nadleśnictwa.

⁹ Dalej: SILP.

¹⁰ Datę i godzinę zgłoszenia pożaru oraz nazwisko osoby zgłaszającej; datę i godzinę rozpoczęcia i zakończenia akcji gaśniczej; stopień zagrożenia pożarowego; miejsce powstania pożaru; charakterystykę pożaru, dane z opisu taksacyjnego; wykaz jednostek uczestniczących w akcji gaśniczej, nazwiska osoby sporządzającej wpis do SILP i osoby zatwierdzającej oraz daty.

¹¹ Z tego: 128 w 2015 r.; 21 w 2016 r.; pięć w roku 2017 i 11 w I półroczu 2018 r.

¹² Z tego: 1,46 ha w 2016 r.; 0,05 ha w 2017 r. i 0,22 ha w I półroczu 2018 r.

¹³ KM PSP w Szczecinie nie prowadziła żadnych czynności związanych z zabezpieczeniem ppoż. na terenie Nadleśnictwa.

m.in. ukończone szkolenie *Wykonywanie zadań pełnomocnika nadleśniczego związanych z ochroną ppoż.* Ponadto specjalista służby leśnej ds. ochrony ppoż. wykonujący czynności z zakresu ochrony ppoż. posiadał kwalifikacje, o którym mowa w art. 4 ust 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej¹⁴.

(dowód: akta kontroli str. 3, 4, 56, 102)

1.3. Nadleśnictwo posiadało *Plan urządzenia lasu* sporządzony na okres od 1 stycznia 2017 r. do 2026 r. (V rewizja) zgodnie z wymogami art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach¹⁵. Plan ten zawierał wymagane elementy, o których mowa w przepisach art. 18 ust. 4 ustawy o lasach. Stosownie do wymogów art. 22 ust. 1 tej ustawy¹⁶ był zatwierdzony przez Ministra Środowiska. Projekt planu w części dotyczącej ochrony ppoż. był uzgodniony z Komendantem Wojewódzkim PSP zgodnie z przepisami § 39 ust. 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów¹⁷.

Nadleśnictwo w latach 2016 – 2018 (I półrocze) w celu zabezpieczenia przeciwpożarowego podejmowało następujące zadania:

- utwardzenie tłuczniem dojazdów pożarowych: nr 44a o długości 0,850 km wykonane w 2016 r. i nr 32 o długości 3,8 km zakończone w lipcu 2017 r.,
- w 2017 r. wykonanie dokumentacji projektowej inwestycji: *Budowa strategicznego punktu czerpania wody na brzegu jeziora Piaski obręb Brzózki*¹⁸; obejmującej budowę 3,3 km drogi oraz pomostu pływającego, a po otrzymaniu 16.10.2018 r. pozwolenia na budowę uruchomienie procedury wyboru wykonawcy¹⁹;
- wykonanie w roku 2018 projektu docelowej sieci dróg dojazdowych ppoż.; wykonanie zjazdów z dróg publicznych; naprawa cząstkowa dróg; wykonanie dokumentacji budowy czterech dróg (zadanie w trakcie realizacji wg stanu na 15 października 2018 r.).

(dowód: akta kontroli str. 3, 4, 103, 123 ÷ 129, 138)

1.4. Stosownie do wymogu art. 4 ust. 1 pkt 7 ustawy o ochronie ppoż. Nadleśnictwo opracowało 27 lutego 2017 r. dokument *Sposoby postępowania nadleśnictwa na wypadek powstania pożaru lasu dla Nadleśnictwa Trzebież*. Dokument ten został uzgodniony z Komendantem KP PSP w Policach i zatwierdzony przez Nadleśniczego 2 marca 2017 r. Następnie został zaktualizowany 7 marca 2018 r. i z tą datą uzgodniony z komendantem PSP w Policach zgodnie z pkt 4.11.4. *Instrukcji ppoż.*²⁰ Opracowane w poprzednich latach dokumenty były aktualizowane odpowiednio 2 lutego 2016 r. i 11 lutego 2015 r.

Dokument zawierał wszystkie elementy wyszczególnione w załączniku 5 Instrukcji ppoż., w tym: dane adresowe jednostki z wykazem jednostek nadrzędnych i współpracujących z Nadleśnictwem; miejsce Nadleśnictwa na schemacie łączności alarmowo-dyspozycyjnej Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Szczecinie²¹; podział na obręby, leśnictwa i obwody ochronne; wykaz adresowy punktów obserwacyjnych; wykaz i lokalizacja punktów czerpania wody wraz ze wskazaniem ich wydajności (pojemności) i sposobu poboru wody; dane o dojazdach pożarowych – ich wykaz i sposoby oznakowania; dane o bazach sprzętu, o własnych siłach i środkach do gaszenia i dogaszania pożarów; harmonogram dyżurów

¹⁴ Dz. U. z 2018 r. poz. 620 ze zm.; dalej: ustawa o ochronie ppoż.

¹⁵ Dz. U. z 2017 r., poz. 788 ze zm.; dalej: ustawa o lasach.

¹⁶ Sporządzony i zatwierdzony *Plan urządzenia lasu* na lata 2007 ÷ 2016 spełniał wymogi określone w obowiązujących przepisach, a wytyczne w nim zawarte zostały zrealizowane.

¹⁷ Dz. U. z 2010 r. nr 109, poz. 719 – dalej: rozporządzenie MSWiA.

¹⁸ Punkt czerpania wody nr 1 w Nowym Warpie.

¹⁹ Na realizację zadania zabezpieczono środki w kwocie 75 tys. zł.

²⁰ Opracowane sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru lasu podlegają aktualizacji, a do dnia 15 marca każdego roku winny być uzgodnione w całości z właściwą terenowo komendą powiatową PSP.

²¹ Dalej: RDLP.

pełnomocników nadleśniczego, o których mowa w pkt. 4.10 *Instrukcji ppoż.* i załączniku 14 do niej.

W latach 2016-2018 w każdym roku aktualizowano również leśną mapę numeryczną ochrony ppoż. Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontrolo str. 31, 33, 104)

1.5. Nadleśnictwo, zgodnie z wymaganiami określonymi w § 39 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia MSWiA i w § 4 ust. 1 i 2 oraz w § 5 ust. 1 i 3 rozporządzenia o zabezpieczeniu ppoż. lasów, prowadziło obserwację lasów celem wczesnego wykrywania oraz lokalizacji pożarów z następujących stałych punktów obserwacyjnych:

- telewizyjnych – dwie kamery, po jednej, na terenie leśnictwa Pienice i Tanowo,
- dwóch dostrzegalni na wieżach zlokalizowanych na wzniesieniach na terenie leśnictwa Tatynia (D1) i Myślubórz (D2) współpracujących – zgodnie z pkt. 4.2.4 *Instrukcji ppoż.* – z dostrzegalnią Nadleśnictwa Goleniów, skomunikowanych z punktem alarmowo-dyspozycyjnym znajdującym się w siedzibie Nadleśnictwa.

Obserwację lasów z punktów obserwacyjnych prowadzono w porze daytime w okresie zagrożenia pożarowego, w dniach, w których obowiązywał pierwszy, drugi i trzeci stopień zagrożenia pożarowego.

Kabina obserwatora posiadała wyposażenie określone w pkt. 4.2.6 *Instrukcji ppoż.*²² Stanowisko obserwatora telewizyjnego – znajdujące się w wydzielonym pomieszczeniu Nadleśnictwa – wyposażano zgodnie z określonym w pkt 4.2.8 *Instrukcji ppoż.*²³

W punktach obserwacyjnych prowadzone były dzienniki pracy obserwatora wg wzoru określonego w załączniku 8 do *Instrukcji ppoż.* Na podstawie dzienników pracy obserwatora (kamery zamontowanej na wieży w Trzebieży, kamery zamontowanej na wieży w Tanowie, dostrzegalni D1 i D2) ustalono m.in., że: w 2017 r. obserwacje prowadzono w okresie 13 marca ÷ 10 października; podjęcie dyżuru w dostrzegalni zgłaszano do punktu alarmowo-dyspozycyjnego; dyżury odwoływane były przez punkt alarmowo-dyspozycyjny; dyżury prowadzono stosownie do potrzeb limitowanych stopniem zagrożenia pożarowego w godzinach od 9 do 20³⁰; informacje o stopniu zagrożenia pożarowego przekazywane były do KP PSP w Policach; obszary leśne Nadleśnictwa objęte były też patrołowaniem lotniczym²⁴.

(dowód: akta kontrolo str. 23 ÷ 35, 42, 43, 104, 149)

1.6. W siedzibie Nadleśnictwa – zgodnie z pkt. 4.4.5 *Instrukcji ppoż.* – zlokalizowany był punkt alarmowo-dyspozycyjny wyposażony w urządzenia i materiały wyszczególnione w pkt. 4.4.5.2 *Instrukcji ppoż.*

(dowód: akta kontroli str. 23 ÷ 30, 105)

1.7. Nadleśnictwo zostało wyposażone – zgodnie z pkt 4.5.2b *Instrukcji ppoż.* – w wymagane urządzenia łączności alarmowo-dyspozycyjnej, tj. radiotelefon bazowy o mocy 10W, trzy radiotelefony samochodowe, radiotelefon sieci PSP, 20 radiotelefonów noszonych, a ponadto telefony stacjonarne i komórkowe pozostające w dyspozycji wszystkich pracowników służby leśnej.

(dowód: akta kontroli str. 23 ÷ 30, 105, 149)

²² Kierunkomierz, radiotelefon sieci Lasów Państwowych i telefon, lornetkę o dużej jasności i powiększeniu 8–10-krotnym, zegarek, latarkę kieszonkową, apteczkę, instrukcję obserwatora (zał. 7 ww. instrukcji), dziennik pracy obserwatora (zał. 8 ww. instrukcji), mapę topograficzną obserwowanego terenu – w uzasadnionych przypadkach, sprzęt i środki do mycia okien, stolik i krzesło (obrotowe), radiodbiornik.

²³ Monitor telewizji użytkowej wraz z urządzeniem sterującym, telefon i radiotelefon sieci LP, zegarek, instrukcję obsługi urządzeń TV, instrukcję obserwatora (zał. 7 ww. instrukcji), dziennik pracy obserwatora (zał. nr 8 ww. instrukcji), mapę obserwowanego terenu.

²⁴ Zgodnie z pkt. 4.3.2. *Instrukcji ppoż.*

Specjalista ds. ochrony ppoż. wyjaśnił, że (...) w trakcie akcji gaszenia pożarów do utrzymania łączności pomiędzy jej uczestnikami (pełnomocnik Nadleśniczego, PSP, PAD, PSK²⁵, samolot gaśniczy) – stosownie do okoliczności – wykorzystuje się radiotelefony LP i PSP, przy czym pełnomocnik N. pozostaje w bezpośrednim kontakcie z strażakiem kierującym akcją. Nadleśnictwie nie posiadało dostępu do radiowej sieci współdziałania służb Ministerstwa Spraw Wewnętrznych (B112), pomimo, że radiotelefony pracujące w sieci LP mają możliwości techniczne pracy na tym kanale.

(dowód: akta kontroli str. 59)

1.8. Przy siedzibie Nadleśnictwa zgodnie z § 11 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia o zabezpieczeniu ppoż. lasów, zorganizowano i odpowiednio wyposażono bazę sprzętu do gaszenia pożarów lasów, o którym mowa w pkt 4.7.9 Instrukcji ppoż., tj. m.in.: samochód patrolowo-gaśniczy z wyposażeniem; dwa pługi do wyorywania pasów przeciwpożarowych; sprzęt podręczny²⁶, zapas środków pianotwórczych, tablice – kierunkowskazy: *Do pożaru*; *Do punktu czerpania wody*; tablice informujące o wprowadzonym zakazie wstępu do lasu i dodatkowo: ciągnik i dwie przyczepy typu beczkowóz o pojemności 9 000 litrów i 2 500 litrów, pompę pływającą, węże tłoczne.

(dowód: akta kontroli str. 36, 38, 32, 105, 154)

1.9. Rozmieszczenie bazy sprzętu – stosownie do wymogu określonego pkt 4.7.7 Instrukcji ppoż. - było zgodne z określonym w dokumencie *Sposoby postępowania na wypadek pożaru lasu w Nadleśnictwie Trzebież*. Do gaszenia pożarów lasów wykorzystywano głównie samochód patrolowo-gaśniczy.

(dowód: akta kontroli str. 106)

1.10. Specjaliści ds. ochrony ppoż. wyjaśnił, że punkty naziemnej stałej sieci obserwacyjnej Nadleśnictwa, punkt alarmowo-dyspozycyjny i baza sprzętu ppoż. były wyposażone w sprzęt i środki łączności, w stopniu zapewniającym – w warunkach Nadleśnictwa – wczesne wykrywanie i sprawną lokalizację pożaru oraz bezpośrednią komunikację z jednostkami²⁷ ratownictwa gaśniczego. W efekcie możliwym było szybkie, sprawne i skuteczne przeprowadzenie akcji gaśniczej.

(dowód: akta kontroli str. 59)

1.11. Nadleśnictwo – w okresie objętym kontrolą – stosownie do uregulowań określonych w § 39 ust. 2 pkt 2, 3 i 4 rozporządzenia MSWiA utrzymywało 21 punktów czerpania wody, sieć dróg, dojazdów pożarowych oraz miało dostęp do 30 obiektów hydrantowych. Rozmieszczenie punktów czerpania wody – stosownie do § 39 ust. 3 i 4 ww. rozporządzenia – zapewniało utrzymanie najbliższego stanowiska czerpania wody w terenie o promieniu ok. 1,5 km przy dopuszczalnym 3 km w lasach I kategorii zagrożenia pożarowego.

W wyniku oględzin 12 punktów czerpania wody (pięciu zbiorników podziemnych i siedmiu otwartych, w tym pięciu naturalnych) – ustalono, że:

- wszystkie były właściwie oznakowane,
- zbiorniki podziemne posiadały wymagany zapas wody²⁸ – jeden 100 m³, jeden 60 m³ i trzy po 2 x 25 m³,
- na sześciu zbiornikach otwartych zapewniono możliwość pobierania wody z głębokości ok. 2 m (przy dopuszczalnej 4 m),
- w punkcie czerpania wody nr 8 nad jeziorem Piaski brak było dostępu do wody. Lustro wody było oddalone na odległość ok. 6 m od pomostu i znajdowało się za trzcinami. Przy pomoście nie było czepalni wody i zabezpieczenia przed zamulaniem w rozumieniu uregulowań pkt. 4.8.6 b i c Instrukcji ppoż.,

²⁵ Powiatowe Stanowisko Kierowania.

²⁶ 12 hydronetek plecakowych, 100 łopaty, 30 tłumic.

²⁷ Straży pożarnej zawodowej (KP PSP) i ochotniczej.

²⁸ Tj. nie mniej jak 50 m³ lub 2 x 25 m³.

- przy ujęciu naturalnym przy jeziorze Bartoszewo w strefie zurbanizowanej Nowego Warpna zorganizowano punkt czerpania wody nr 1 bez placu manewrowego o wymiarach określonych w Instrukcji ppoż.,
- stosownie do postanowień pkt. 4.8.6 Instrukcji ppoż. do każdego punktu czerpania wody zapewniony był dojazd, kierunek dojazdu do punktu wskazywały odpowiednie tablice kierunkowe ustawiane przy zjazdach z dróg publicznych i przy skrzyżowaniach dojazdów pożarowych.

(dowód: akta kontroli str. 36-37, 40 ÷ 41, 44 ÷ 45, 50 ÷ 53, 55, 106, 149 ÷ 154)

Specjalista ds. ochrony ppoż. w sprawie punktu czerpania wody nr 1 wyjaśnił, że: *Punkt czerpania wody był zorganizowany na terenie gminy Nowe Warpno długo przed wprowadzeniem w życie Instrukcji ppoż. (...) O wyborze miejsca zdecydowało jego położenie na granicy miasta od strony obszaru leśnego Nadleśnictwa z utwardzonym dojazdem (ok. 40 m) - z ulicy pozostającej w ciągu drogi wojewódzkiej nr 114 – do brzegu jeziora Nowowarpieńskiego o odpowiedniej głębokości, wolnego od zanieczyszczeń i zamulania. Wielkość terenu z punktem czerpania wody nr 1 nie daje możliwości wygospodarowania miejsca na plac manewrowy o odpowiednich rozmiarach. Stąd w planie urządzania lasu na lata 2017-2026 wyznaczono kolejny punkt czerpania wody (zbiornik zamknięty o objętości 50 m³) w Leśnictwie Nowe Warpno przy dojeździe pożarowym nr 7.*

(dowód: akta kontroli str. 59)

1.12. Drogi leśne, wykorzystywane, jako dojazdy pożarowe, były odpowiednio oznakowane i utrzymane w sposób zapewniający ich przejezdność. Drogi – dojazdy pożarowe bitumiczne i utwardzone tłuczniami (o łącznej długości 38,7 km w 2015 r., 39,5 km w 2016 r. i 43,3 km w latach 2017 - 2018²⁹) spełniały wymagane parametry, określone m.in. przepisem § 7 ust. 2 rozporządzenia o zabezpieczeniu ppoż. lasów. Skrzyżowanie drogi wojewódzkiej nr 115 z dojazdem pożarowym nr 34 – o charakterze drogi publicznej – było oznakowane w sposób określony w pkt. 4.6.14 Instrukcji ppoż. Zjazdy z dróg publicznych na dojazdy pożarowe nie były oznakowane słupkami krawężniowymi U2, o których mowa w ww. pkt. 4.6.14 Instrukcji ppoż. z uwagi na brak zgody zarządców dróg (nie stanowiły one skrzyżowań w rozumieniu przepisów art. 2 pkt 10 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym³⁰).

(dowód: akta kontroli str. 3, 6 ÷ 13, 60, 62, 64, 106)

Sprawdzenia stanu gruntowych dróg pożarowych dokonywano zgodnie z wymogami określonymi w pkt 4.6.11 Instrukcji ppoż. Drogi pożarowe utwardzone podlegały przeglądom okresowym, o których mowa w art. 62 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane³¹.

(dowód: akta kontroli str. 8, 59, 106)

1.13. Stan dróg pożarowych w corocznych ocenach określono jako przejezdne³², według zgodnie z Instrukcją ppoż. i ustawy Prawo budowlane. W 2018 r. zlecono opracowanie *Projektu docelowej sieci drogowej*. Według stanu na dzień zakończenia kontroli NIK projekt był w trakcie opracowywania.

(dowód: akta kontroli str. 9, 106)

1.14. W sieci dojazdów pożarowych Nadleśnictwa nie było dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich. Oględziny wybranych losowo dojazdów pożarowych

²⁹ Co stanowiło – odpowiednio - 18,1%, 18,8% i 18,5 % łącznej długości dojazdów pożarowych (w 2017 r. rozszerzono sieć dojazdów pożarowych o 10 dróg gruntowych o długości 28,8 km).

³⁰ Dz.U. z 2018 r., poz. 1990.

³¹ Dz. U. z 2018 r., poz. 1202 ze zm.; dalej: ustawa Prawo Budowlane.

³² Według dokonywanych rokrocznie przeglądów stanu nawierzchni dróg i dojazdów pożarowych zgodnie z wymogami przepisów ustawy Prawo budowlane oraz w miarę potrzeb w przypadkach określonych w Instrukcji ppoż. (np. po roztopach, wywózce pozyskanego drewna, itp.)

o łącznej długości 39,4 km³³ wykazały, że były one przejezdne. Według postanowień pkt 3.10.3.5 planu urządzania lasu brak było pokrycia zasięgiem dojazdami pożarowymi w oddziale 494 na obszarze rezerwatu przyrody „Świdwie”. Powierzchnia tego oddziału wynosi 165 ha, tj. 0,7% obszaru lasów państwowych Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 9, 106, 154)

1.15. Budynki i obiekty budowlane – pozostające na stanie majątku trwałego Nadleśnictwa³⁴ – posiadały książki obiektu budowlanego. Na podstawie analizy zapisów w książkach obiektów budowlanych i protokołów oględzin z lat 2016 -2018: sześciu dróg (dojazdów pożarowych), siedziby nadleśnictwa, sześciu budynków leśniczówek³⁵ i czterech wież obserwacyjnych³⁶ ustalono, że zgodnie z przepisami ustawy Prawo budowlane:

- przeprowadzane były przeglądy - kontrole okresowe w zakresie wskazanym w ustawie,
- kontrole okresowe dokumentowane były w formie protokołów oględzin,
- oględziny przeprowadzane były przez osoby posiadające wymagane uprawnienia budowlane,
- książki obiektów budowlanych prowadzone były przez sekretarza legitymującego się wymaganymi uprawnieniami budowlanymi.

(dowód; akta kontroli str. 8, 9, 107)

1.16. Coroczne kontrole przeprowadzone w Nadleśnictwie przez KP PSP Police w latach 2016-2018 nie wykazały nieprawidłowości w zakresie zabezpieczenia ppoż. lasów.

(dowód; akta kontroli str. 102, 103)

1.17. W umowach cywilnoprawnych zawartych z osobami prawnymi i fizycznymi, których przedmiotem była dzierżawa gruntów lub wykonywanie usług z zakresu gospodarki leśnej zawarto postanowienia z zakresu ochrony ppoż. wyczerpujące dyspozycje określone w pkt. 8.1.1 i 2 Instrukcji ppoż. Według stanu na 30.06.2018 r. zawartych było sześć umów z zakresu usług leśnych i 372 umowy dzierżawy gruntów, które zawierały identyczne zapisy w zakresie ochrony przeciwpożarowej i wyczerpywały dyspozycje określone pkt 8.1.1 i 2 *Instrukcji ppoż.*

(dowód; akta kontroli str. 107, 112, 114, 115)

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono nieprawidłowość:

Stwierdzone
nieprawidłowości

Nadleśnictwo zorganizowało punkt czerpania wody nr 8 nad jeziorem Piaski, do którego nie było dostępu do wody z pomostu. Lustro wody było oddalone na odległość ok. 6 m od pomostu i znajdowało się za linią trzcin. Przy pomoście nie było czepalni wody i zabezpieczenia przed zamulaniem w rozumieniu uregulowań pkt. 4.8.6 b i c *Instrukcji ppoż.*

(dowód: akta kontroli str. 37, 50-51)

Specjalista ds. ochrony ppoż. wyjaśnił: (...) *Punkt czerpania wody urządzano przed wejściem w życie Instrukcji ppoż.(...) Punkt ten w tegorocznych warunkach pogodowych zatracił warunki eksploatacyjne – lustro wody cofnęło się poza strefę trzcin odsłaniając zamulone dno – dostęp do wody z pomostu na brzegu jeziora mało prawdopodobny.(...) W roku ubiegłym Nadleśnictwo zleciło wykonanie projektu*

³³ Drogi – dojazdy pożarowe nr 19,20, 22, 27, 31, 34, 45, 50 i 56 o łącznej długości 39,4 km.

³⁴ Tj. drogi bitumiczne i utwardzone tłuczniem, budynek nadleśnictwa i leśniczówek, wieże obserwacyjne, budynki mieszkalne i gospodarcze, obiekty małej retencji

³⁵ Dobra, Myślibórz Wielki, Podymin, Drogoradz, Zalesie, Tatynia – spośród 12.

³⁶ Np. Maszty TV – H = 32 m: • wieża ppoż. Trzebież: przeglądy roczne – 2015, 2016, 2017 i 2018 r. Kontrola okresowa miała miejsce w 2015 r. Podobnie pomiar rezystencji o badanie skuteczności ochrony ppoż. "Pomiar pionowości masztu" miał miejsce w 2016 r.; • wieża ppoż. Tanowo: przeglądy roczne – 2015, 2016, 2017 i 2018 r. Kontrola okresowa miała miejsce w roku 2015 jak również pomiar rezystencji uziemia i sił w linach odciągach oraz "pionowości wieży" w 2016 r.

Budowa strategicznego punktu czerpania wody planując jego realizację w 2018 r. Z uwagi na przedłużanie się spraw proceduralnych związanych z uzyskaniem pozwolenia na budowę dopiero w drugiej dekadzie października 2018 r. można było przystąpić do prac mających na celu wyłonienie wykonawcy tego projektu przy założeniu, że zadanie zostanie wykonane w terminie do końca roku. Strategiczny punkt czerpania wody zostanie posadowiony w miejscu punktu czerpania wody nr 8 nad jeziorem Piaski.

(dowód: akta kontroli str. 61)

Ocena
częstkowa

Nadleśnictwo posiadało uzgodniony z Komendantem Wojewódzkim PSP plan urządzenia lasu, w którym zawarto m.in. postanowienia dotyczące zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów zakwalifikowanych do I kategorii zagrożenia pożarowego. Utworzyło system stałej obserwacji naziemnej lasów składający się z punktu alarmowo-dyspozycyjnego, czterech wież obserwacyjnych, w tym dwie z kamerami telewizyjnymi. Posiadało odpowiednią sieć dojazdów pożarowych i punktów czerpania wody oraz w pełni wyposażoną bazę sprzętową do gaszenia pożarów. Opracowano i wdrożono dokument pn. *Sposoby postępowania na wypadek powstania pożaru lasu dla Nadleśnictwa Trzebież* zawierający wszystkie elementy określone w załączniku nr 5 *Instrukcji ppoż.*

2. Prowadzenie działań profilaktycznych.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Nadleśnictwo w planie urządzenia lasu – w zależności od typu siedliskowego lasu – przyjęło docelowy skład gatunkowy odnowień zachowując minimalny udział drzew gatunków liściastych³⁷ na poziomie 20% na siedlisku borów świeżych, a na pozostałych 30 ÷ 100%. Ponadto na pow. 44 ha zaplanowano wprowadzenie drugiego piętra gatunków liściastych celem zwiększenia odporności ogniowej. W Nadleśnictwie do naturalnych przeszkód w swobodnym rozprzestrzenianiu się ognia – jako „potencjalne linie obrony” – przyjęto: główne drogi asfaltowe³⁸, rzekę Gunica i jeziora: Bartoszewo, Karpino, Myśliborskie, Nowowarpieńskie i Solsko. W planie zaprojektowano przedłużenie pasów przeciwpożarowego typu D poprzez przebudowę drzewostanów z sosnowych na liściaste.

(dowód; akta kontroli str. 99, 107, 108)

2.2. Nadleśnictwo utrzymywało pasy przeciwpożarowe³⁹ typu A wzdłuż dróg publicznych, typu B wokół miejsc mogących stanowić zagrożenie pożarowe (np. leśne miejsca postoju) i pięć pasów biologicznych typu D⁴⁰ rozdzielających duże kompleksy leśne. Pasy ppoż. zostały wytyczone w uzgodnieniu z Zachodniopomorskim Komendantem PSP.

W wyniku oględzin infrastruktury ppoż. Nadleśnictwa ustalono, że pasy ppoż. wzdłuż głównych drogowych ciągów komunikacyjnych (Tanowo – Dobieszczyń – Karszno – Trzebież), wokół miejsc postoju (przy drogach wojewódzkich nr 115 na odcinku Tanowo – Dobieszczyń i nr 114 na odcinku Nowe Warpno – Trzebież) i wzdłuż dróg pożarowych 27, 28 i 50⁴¹ spełniały wymagania wskazane w §10 ust.1 rozporządzeniu w sprawie zabezpieczenia ppoż. lasów.

Przez pięć oddziałów leśnych Nadleśnictwa wytyczone były pasy ppoż. typu BK⁴² o długości 2 100 m wzdłuż linii kolejowej nr 406 na odcinku Uniemyśl – Trzebież.

Nadleśnictwo corocznie – w kwietniu – występowało do PKP PLK S.A. Zakład Linii Kolejowych w Szczecinie⁴³ z prośbą o podjęcie działań zmierzających do jak

³⁷ Bardziej odpornych ogniowo.

³⁸ Na drogach wojewódzkich nr 114 i nr 115, powiatowych na odcinkach Dobieszczyń – Karczno i Trzebież – Myślibórz Wielki.

³⁹ O których mowa w § 9 i w § 10 ust. 1 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia ppoż. lasów.

⁴⁰ Bruzdy – po dwa pasy gleby zmineralizowanej – po obu stronach dojazdów pożarowych nr 14, 17, 18, 27, 50.

⁴¹ Trzech spośród pięciu.

⁴² Pasy przeciwpożarowe wzdłuż linii kolejowych.

najszybszego odnowienia pasów i o przesłanie informacji o przewidywanym terminie wykonania zadania. Pisma pozostawały bez odpowiedzi. KP PSP w trakcie corocznie przeprowadzonych w Nadleśnictwie czynności kontrolno-rozpoznawczych stwierdziła brak zmineralizowania pasów ppoż. typu BK przy linii kolejowej nr 406 na odcinku Uniemyśl - Trzebież⁴⁴.

(dowód: akta kontroli str. 36, 39, 40, 46 ÷ 50, 54, 55, 108, 148)

Specjalista ds. ochrony ppoż w tej kwestii wyjaśnił, że KP PSP – każdego roku – w drodze postępowania administracyjnego egzekwowała od PLK obowiązek zmineralizowanie pasów BK wzdłuż torów kolejowych.

(dowód: akta kontroli str. 108)

2.3. Na terenie Nadleśnictwa nie było bocznic kolejowych i skrzyżowań linii kolejowych z drogami leśnymi, w tym z dojazdami pożarowymi.

(dowód: akta kontroli str. 60)

2.4. W Nadleśnictwie nie wyznaczono miejsc do posługiwania się otwartym ogniem w lesie. Natomiast – zgodnie z pkt. 2.3.4 i 5 Instrukcji ppoż. – na gruntach Nadleśnictwa wyznaczono dwa miejsca posługiwania się otwartym ogniem na polu biwakowym w oddziale 1a Leśnictwa Nowe Warpno oraz na terenie wypoczynkowym przy siedzibie Nadleśnictwa. Warunkiem skorzystania z ww. miejsc było zawarcie przez zainteresowanych stosownej umowy z Nadleśnictwem, z zachowaniem zasad określonych w regulaminie korzystania z pola biwakowego i najmu okazjonalnego na korzystanie z urządzeń infrastruktury leśnej.

(dowód: akta kontroli str. 108)

2.5. Na terenie Nadleśnictwa – zgodnie z § 39 ust. 5 rozporządzenia w sprawie ochrony ppoż. – urządzono 16 miejsc postoju pojazdów. Na każdym z nich umieszczono odpowiednią tablicę z informacją o zakazie rozpalania ognisk i korzystania z otwartego ognia oraz z numerami telefonów alarmowych. Przy głównych szlakach komunikacyjnych (drogi wojewódzkie nr 114 i nr 115) rozmieszczono 10 tablic o tematyce ppoż. z numerami telefonów alarmowych.

(dowód: akta kontroli str. 39, 49, 54, 96, 108)

2.6. W badanym okresie Nadleśniczy nie korzystał z możliwości wprowadzenia okresowego zakaz wstępu do lasu, o którym mowa w art. 26 ust. 3 ustawy o lasach oraz zakazu wstępu do lasu na podstawie § 12 rozporządzenia o zabezpieczeniu ppoż. lasów. W obu ww. przypadkach nie było przesłanek uzasadniających wprowadzenie zakazu wstępu do lasu.

(dowód: akta kontroli str. 108)

2.7. Na podstawie analizy dokumentacji dotyczącej pożarów ustalono, że:

a) w przypadku pożarów poniżej 0,05 ha gaszonych przez jednostki straży pożarnej – brak było protokołu przekazania pożarzyska, o którym mowa w pkt. 9.11. *Instrukcji ppoż.*,

b) w latach 2015 ÷ 2018 (I półrocze) w trzech przypadkach – na 56 pożarów – kierujący działaniem ratowniczym protokółarnie przekazał pożarzyska przedstawicielowi służby trenowej Nadleśnictwa. Protokoły zawierały m.in. zalecenia określające sposób zabezpieczenia pożarzyska (oborać i dozorować pożarzysko); przyczyną pożaru określoną w porozumieniu ze specjalistą ds. ochrony ppoż. lasów było w dwóch przypadkach zaprószenie, a w jednym podpalenie. Pożary z 2 lipca 2015 r. i 14 sierpnia 2015 r. dotyczyły poszycia odpowiednio na obszarze 0,19 ha i 0,05 ha, natomiast pożar z 7 kwietnia 2016 r. dotyczył młodnika na obszarze 1,19 ha.

⁴³ Dalej: PLK.

⁴⁴ Biegająca przez oddziały leśne: nr 145 o długości 310 m; nr 266, 226, 227, 185 i 186 o długości 1 700 m.

c) na okoliczność każdego pożaru specjalista ds. ochrony ppoż. sporządzał arkusz ewidencyjny pożaru lasu z meldunkiem o szacowaniu straty. Przykładowo w 2017 r.⁴⁵ zaewidencjonowano pięć pożarów:

- 20 kwietnia: powierzchnia 0,01 ha, przyczyna pożaru „używanie ognia”; gaszenie z udziałem jednostki straży pożarnej, zgłaszający – „obcy” o godzinie 18⁵⁰,
- 23 maja: pow. 0,01 ha, przyczyna pożaru „podpalenie”; gaszenie z udziałem jednostek straży pożarnej, zgłaszający – „obcy” o godz. 22⁵³,
- 28 maja: pow. 0,01 ha, przyczyna pożaru „inne użycie ognia”, gaszenie przy współudziale jednostki straży pożarnej, zgłoszenie zgłaszające – „obcy w godzinach porannych, tj. przed rozpoczęciem dyżuru w punkcie alarmowo-dyspozycyjnym i pracy obserwatorów,
- 12 czerwca: pow. 0,01 ha, przyczyna pożaru „inne użycie ognia”; gaszenie siłami własnymi, zgłoszenie od podleśniczego w trakcie patrolu o godz. 13³⁰,
- 19.09.2017 r., pow. 0,01 ha, przyczyna pożaru „używanie ognia”; gaszenie przy współudziale jednostki straży pożarnej, zgłaszający – „obcy” o godz. 17⁵³,

d) z uwagi na nieustalenie sprawców pożarów Nadleśnictwo nie podejmowało działań mających na celu uzyskanie odszkodowania za poniesione straty.

(dowód: akta kontroli str. 109, 130 ÷ 136)

Specjalista ds. ochrony ppoż. w sprawie przekazywania/przejęcia pożarzyska wyjaśnił, że: (...) *przyjęcie i zabezpieczenie pożarzyska jest zadaniem terenowej służby leśnej, której przedstawiciele obok pełnomocnika Nadleśniczego są uczestnikami każdej akcji ratowniczej. W ramach wypracowanych zasad współpracy Nadleśnictwa z jednostkami PSP i OSP – w przypadku wspólnych akcji gaszenia pożarów na powierzchni mniejszej niż 0,05 ha nie sporządza się protokołów przekazania/przejęcia – przekazanie pożarzyska odbywa się ustnie. Pożarzysko przejmuje i zabezpiecza przedstawiciel terenowej służby leśnej.*

(dowód: akta kontroli str. 109)

2.8. Specjalista ds. ochrony ppoż. wyjaśnił: (...) *w okresie prac uzupełniających oceniano i analizowano ilość i jakość pożarów. W latach 2015 ÷ 2017 nie było podstaw do formułowania wniosków dotyczących organizacji ochrony ppoż. Zaistniałe pożary miały miejsce na małych powierzchniach gdzie paliło się głównie poszycie leśne, a system obserwacji naziemnej w Nadleśnictwie, w powiązaniu: z aktywnością osób postronnych; ze ścisłą współpracą z jednostkami PSP i OSP, będącą wynikiem dobrej praktyki; z lotami patrolowymi samolotów z Lotniczej Bazy Leśnej w Goleniowie; z patrolami terenowej służby leśnej, doskonale się sprawdza. Stąd szybka wykrywalność i gaszenie pożaru w zarodku. Dobrą praktyką w Nadleśnictwie było omawianie na każdej naradzie służby terenowej spraw dotyczących ochrony ppoż.*

(dowód: akta kontroli str. 61)

Każdego roku po zakończeniu akcji bezpośredniej demontowano kamery telewizyjne i odpowiednio zabezpieczano kabiny obserwatorów wykorzystywane w systemie obserwacji naziemnej.

(dowód akta kontroli str. 109)

2.9. Nadleśnictwo w 2016 r. – zgodnie z zarządzeniem nr 57 Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 9 maja 2003 r. w sprawie wytycznych do prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa w lasach państwowych – opracowało *Program edukacji leśnej społeczeństwa w Nadleśnictwie na lata 2017 ÷ 2026*⁴⁶, który zatwierdził Dyrektor RDLP w Szczecinie.

⁴⁵ Odnotowano pięć pożarów.

⁴⁶ Dalej Program edukacji.

Edukacja leśna wg Programu miała na celu m.in. rozwijanie poczucia indywidualnej i zbiorowej odpowiedzialności za stan środowiska leśnego i budowanie świadomości społeczeństwa o roli lasów w przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym oraz o sposobach racjonalnego i odpowiedzialnego korzystania ze wszystkich funkcji lasu. Edukację leśną prowadzono w formie: lekcji terenowych i wycieczek z przewodnikiem; lekcji w sali edukacji leśnej, w punkcie alarmowo-dyspozycyjnym; spotkania z leśnikami w szkołach i innych placówkach kulturalno-oświatowych. W roku 2017 w zajęciach z zakresu edukacji leśnej uczestniczyło 14 600 osób.

(dowód: akta kontroli str. 72 ÷ 80, 109)

Specjalista ds. ochrony ppoż. wyjaśnił: *Program został opracowany przez dziesięcioosobowy zespół powołany (...) przez Nadleśniczego wg wzoru określonego ww. zarządzeniem nr 57 (...) Zagadnienia ochrony pożarowej wynikają: z ww. celu edukacji leśnej; z wykorzystania do edukacji leśnej infrastruktury ppoż. Nadleśnictwa, w tym punkt alarmowo- dyspozycyjny, samochód patrolowo-gaśniczy i jego wyposażenie; z organizacji – każdego roku przy współpracy z KP PSP i jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej - konkursu „Młodzież zapobiega pożarom”; z faktu prowadzenia: lekcji w szkołach i poza szkołą; lekcji terenowych i wycieczek z przewodnikiem; akcji i imprez okolicznościowych o tematyce ppoż. W ramach dobrej praktyki, przy omawianiu dowolnej tematyki dotyczącej lasu na zajęciach dydaktycznych, na spotkaniach z uczniami, przy organizacji akcji i imprez okolicznościowych jest miejsce na zwrócenie uwagi słuchaczy (uczestników) na zagadnienia z zakresu ochrony ppoż.*

(dowód: akta kontroli str. 60)

2.10. Nadleśnictwo - zgodnie z pkt. 2 Instrukcji ppoż. – w celu kształtowania odpowiednich zachowań, tj. niestwarzania zagrożenia pożarowego w lesie i jego otoczeniu prowadziło działalność informacyjną i ostrzegawczą poprzez: ustawianie przy drogach głównych tablic informacyjnych o numerach telefonów alarmowych, prowadzenie całorocznej edukacji leśnej; udostępnianie uczestnikom zajęć edukacyjnych i imprez z udziałem Nadleśnictwa gadżetów o tematyce ppoż. z hasłami „chroń las przed pożarem”, tel. alarmowymi 998, 112 itp.; współpracę z mediami (telewizja, radio, prasa). W okresie najwyższego zagrożenia pożarowego za pośrednictwem mediów ostrzegano społeczeństwo przed dużym ryzykiem wystąpienia pożarów w lesie poprzez przekazywanie do mediów stosownych komunikatów i udział przedstawicieli Nadleśnictwa w radiowych i telewizyjnych audycjach i wywiadach o tematyce ppoż.⁴⁷. W materiałach informacyjno-edukacyjnych stosowano symbol ochrony przeciwpożarowej lasu (stylizowane płonące drzewko świerkowe).

(dowód; akta kontroli str. 60, 97 ÷ 98, 109)

2.11. Stosownie do wymogów określonych w pkt 2.6 *Instrukcji ppoż.* pracownicy Nadleśnictwa oraz osoby obce świadczące pracę na jego rzecz, tj. osiem osób z firmy prowadzącej obserwację naziemną i punkt alarmowo-dyspozycyjny oraz 44 pracowników zakładów usług leśnych – odbywali szkolenie z zakresu ochrony ppoż. lasów corocznie⁴⁸.

(dowód: akta kontroli str. 65 ÷ 70, 109)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena
częstkowa

Nadleśnictwo prawidłowo informowało i ostrzegało społeczeństwo o istniejących zagrożeniach pożarowych lasów. Prowadziło edukację leśną w celu kształtowania

⁴⁷ <https://radioszczecin.pl/276,6669,plona-lasy-rozmowa>, <https://www.youtube.com/watch?v=Liox8L6pZ28>
<https://www.youtube.com/watch?v=NiZ-rnIm4sA>, <https://szczecin.tvp.pl/38027454/2100-100718>

⁴⁸ Ostatnie w marcu 2018 r.

odpowiednich postaw i dostosowania się do zasad bezpiecznego korzystania z lasu. Wytoczyło i utrzymywało pasy ppoż. spełniające wymagania określone w §10 ust.1 rozporządzenia w sprawie zabezpieczenia ppoż. lasów. Dokonywało na bieżąco analizy pożarów, a przy drogach publicznych i w miejscach postoju pojazdów umieściło tablice informacyjne i ostrzegawcze dotyczące zabezpieczenia ppoż.

3. Planowanie i wydatkowanie środków finansowych na realizację zadań.

3.1. Nadleśnictwo w 2017 r.:

- zrealizowało przychody ogółem w kwocie 27 791,8 tys. zł przy dynamice wynoszącej: 133,9%⁴⁹ w porównaniu do 2016 r. i 123,6%⁵⁰ w odniesieniu do roku 2015. Kwota przychodów za I półrocze 2018 r. wynosiła 13 289,7 tys. zł,
- wykonało koszty ogółem wynoszące 26 755,7 tys. zł o dynamice równej: 139,5% w porównaniu do roku poprzedniego i 123,2% w odniesieniu do roku 2015,
- uzyskało zysk netto w wysokości 926,2 tys. zł stanowiący: 63,7% kwoty zysku z roku 2016 wynoszącego 1 45,2 tys. zł i 139,7% kwoty zysku z 2015 r. równej 662,9 tys. zł. Zysk netto za I półrocze 2018 r. wyniósł 109,2 tys. zł,
- poniosło koszty bezpośrednie ochrony ppoż. lasów w kwocie 474,4 tys. zł tj. 80,8% kwoty planowanej - ich udział w strukturze kosztów ogółem wyniósł 1,8%. W roku 2016 koszty te wynosiły 472,9 tys. zł przy planowanych w kwocie 539,1 tys. zł, a ich udział procentowy w strukturze kosztów wyniósł 2,5%. W roku 2015 liczby te odpowiednio wynosiły: 454,5 tys. zł, 496,2 tys. zł, 2,1%. W I półroczu 2018 r. koszty bezpośrednie ochrony ppoż. lasów wynosiły 232,9 tys. zł, co stanowiło 39% kwoty planowanej na ten rok w kwocie 596,5 tys. zł – ich udział w strukturze kosztów ogółem pozostał na poziomie roku poprzedniego.

Koszty z tytułu realizowanych zadań z zakresu zabezpieczenia przeciwpożarowego (konto 5105 – Ochrona ppoż. lasu) dotyczyły: zabiegów zabezpieczających obszar leśny przed pożarem; pozostałych zabiegów z zakresu ochrony ppoż. lasu; obsługi, konserwacji i utrzymania sieci do wykrywania pożarów oraz sprzętu ppoż.; zabiegów ratowniczych.

Ogólna wartość nakładów na środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne przyjęte na stan środków trwałych Nadleśnictwa wyniosła 1 036,3 tys. zł w 2016 r., 3 084,7 tys. zł w roku 2017 i 43,6 tys. zł w I półroczu 2018 r., w tym na nakłady na środki trwałe związane z ochroną ppoż.: 256,8 tys. zł (droga w Leśnictwie Dobra) w 2016 r.; 981,6 tys. zł (droga w Leśnictwie Poddymyń), 9,6 tys. zł (pomost ppoż. w Nowym Warpnie – punkt czerpania wody nr 1) i 9,8 tys. zł (elektroniczne urządzenie do podtrzymywania napięcia na wieże ppoż.) w roku 2017.

(dowód: akta kontroli str. 110, 116 ÷ 119, 123 ÷ 129)

3.2. Nadleśnictwo w latach 2016 ÷ 2018 (I półrocze) realizowało zadania na rzecz zabezpieczenia ppoż. lasów osiągając zakładane efekty rzeczowe. Wykorzystanie nakładów na realizację zadań dotyczących:

- budowy i utrzymania dróg leśnych w 2016 r. wynosiło 623,6 tys. zł (przy planie rocznym 593,4 tys. zł), w 2017 r. – 1 058,5 tys. zł (przy planie 1 016,0 tys. zł) i 2018 r. – 364,8 tys. zł, co stanowiło realizację planu rocznego w 41% wynoszącego 889,7 tys. zł,
- utrzymania pasów ppoż. w 2016 r. wynosiło 4,9 tys. zł (przy planie rocznym 6,2 tys. zł), w 2017 r. – 10,3 tys. zł (przy planie 7,2 tys. zł) i w 2018 r. – 7,8 tys. zł, co stanowiło realizację planu rocznego w 131% wynoszącego 5,5 tys. zł,

⁴⁹ Tj. o 7 036,4 tys. zł więcej.

⁵⁰ Tj. o 5 299,1 tys. zł więcej.

- utrzymania punktów czerpania wody w 2016 r. wynosiło 3,6 tys. zł (plan roczny 5,9 tys. zł), w 2017 r. – 3,5 tys. zł (plan 6,6 tys. zł) i w 2018 r. - 0,4 tys. zł, co stanowiło realizację planu rocznego w 6,3 tys. zł wynoszącego 6,3 tys. zł,
- budowy punktu czerpania wody na wykonanie projektu wydatkowano w 2016 r. 15,0 tys. zł, w 2017 r. - 142 tys. zł, a na 2018 r. zaplanowano nakłady w kwocie 75 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 3, 4, 117 ÷ 129)

3.3. Nadleśnictwo w latach 2016 ÷ 2018 udzieliło pięciu zamówień publicznych z zakresu zabezpieczenia ppoż. Przedmiotem dwóch z nich była budowa drogi w Leśnictwie Dobra i w Leśnictwie Poddymín, a trzech – obsługa dostrzegalni i punktu alarmowo-dyspozycyjnego w ramach zadania pn. *Wykonywanie usług z zakresu gospodarki leśnej na terenie Nadleśnictwa*.

Badaniem objęto dwa zamówienia: jedno z 2016 r. na budowę drogi pożarowej w Leśnictwie Poddymín i jedno z 2018 r. na zadanie pn. *Wykonywanie usług z zakresu gospodarki leśnej na terenie Nadleśnictwa*, pakiet 06 – obsługa dostrzegalni i punktu czerpania wody. Wykonawców ww. zadań wyłoniono w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych w trybie przetargu nieograniczonego. Analiza tych postępowań wykazała, że przeprowadzono je zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁵¹. Zadania zostały wykonane zgodnie z postanowieniami umów.

W wyniku zrealizowanych robót budowlanych wykonano drogę w leśnictwie Poddymín o długości 3,8 km. Na jej wykonanie wydatkowano 502,5 tys. zł w 2016 r. i 677 tys. zł w 2017 r. W ramach umowy na obsługę dostrzegalni i punktu alarmowo-dyspozycyjnego prowadzono – w czasie akcji bezpośrednią – obserwację naziemną lasów przez dwie dostrzegalnie oraz dwie kamery telewizyjne i obsługę punktu alarmowo-dyspozycyjnego w siedzibie Nadleśnictwa.

(dowód: akta kontroli str. 3, 4, 14 ÷ 22, 110)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena
częstkowa

Nadleśnictwo prawidłowo planowało i wydatkowało środki finansowe na realizację zadań związanych z zabezpieczeniem ppoż. lasów. Realizowało również inwestycje mające na celu poprawę ochrony przeciwpożarowej lasów. Nadleśnictwo zgodnie z wymogami obowiązujących przepisów udzielało zamówień publicznych na inwestycje i inne zadania związane z zabezpieczeniem ppoż. lasów i osiągnęło określony w umowach efekt rzeczowy.

IV. Wnioski

Wnioski
pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵² wnosi o organizowanie punktów czerpania wody zgodnie z obowiązującymi wymogami.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach, jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

⁵¹ Dz. U. z 2017 r. poz. 1986 ze zm.

⁵² Dz. U. z 2017 r., poz. 5624 ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

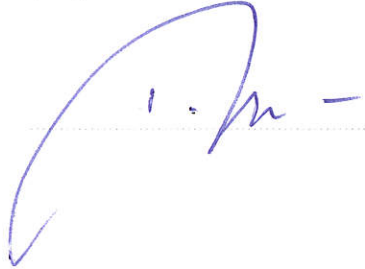
Obowiązek
poinformowania NIK
o sposobie wykonania
wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli w terminie 30 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego o wykonaniu wniosku, o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Szczecin, dnia 16 listopada 2018 r.

Tomasz Wołos
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie
Dyrektor

WICEDYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
w Szczecinie
Karolina Wirszyc-Sitkowska

